
Auca de les Quatre Grans Cròniques

Quatre històries, quatre estils, quatre evangelis civils

1. Les cròniques medievals nostres són excepcionals.
2. Són fruit d'una tradició d'on arrenca la nació.
3. Les primeres, en llatí, es varen fer al monestir
4. ... de Ripoll, on de la gesta dels comtes-reis feien festa.
5. Per això Jaume I la seva va voler fer.
6. Per deixar ben net i clar com es fa per governar.
7. És l'autobiografia dels embolics que ell vivia.
8. «El Llibre dels feits» es diu i és un text ben atractiu.
9. Ple d'esperit bel·licós i de sentit religiós.
10. Que traspua humanitat al llarg de tot el relat.
11. ¿Qui no recorda aquell niu d'orenetes fent piu-piu?
12. El text, el dictà el monarca quan ja era un patriarca.
13. I com qui fa testament ens deixà aquest document.
14. «El llibre del rei en Pere» és un obra de primera.
15. L'escrigué Bernat Desclot, un escrivà bon xicot,
16. ... cortesà de Pere el Gran, un rei valent i galant.
17. Hi relata amb moltes ganes les Vespres Sicilianes,
18. ... amb què els de Palerm, encesos, van posar a ratlla els francesos.
19. I com el rei català els va donar un cop de mà.
20. ... que li valgué, ai Senyor!, tota una excomunió.
21. I també, com a Bordeus li intentaren parar els peus,
22. ... per davant i per darrere; però el nostre rei, en Pere,
23. ... en va sortir triomfant, per darrere i per davant.
24. Com Felip III l'Ardit va venir, tot decidit
25. ... fent la guerra, a Palamós, d'on va haver de tocar el dos.
26. I com va acabar amb fracàs allà al coll de Panissars.
27. ¿Què us diré d'un gran cronista, que tenia dots d'artista,
28. ... un tal Ramon Muntaner, que una crònica va fer,
29. ... amb cert to cavalleresc i en un bell catalanesc?
30. Que va néixer a la posada del castell de Peralada.
31. ... on el rei Jaume féu nit quan ell era un nen petit.
32. Que tenia devoció pel vell «casal d'Aragó».
33. Que fou cap dels almogàvers i va veure molts cadàvers
34. ... quan amb la Gran Companyia Catalana, tot el dia
35. ... batallava amunt i avall cavalcant amb el cavall.
36. Com feia Roger de Flor, pel bé de l'emperador
37. ... de l'Imperi Bizantí fins que un dia el van traïr.
38. Aquesta crònica bella fou escrita a Xirivella,
39. ... que és el poble on ell vivia, a l'Horta, en una alqueria.
40. Pere el Cerimoniós, humanista i ostentós
41. ... va voler deixar memòria i dictà la seva història.
42. És la crònica reial més perversa i més brutal
43. ... amb què el rei es justifica. Diguem, que es passa una mica.
44. Com quan perd la paciència amb el nobles de València
45. ... i ens relata la notícia dient-nos que fa justícia.
46. Diguem doncs per acabar que les Cròniques, oidà!,
47. ... són quatre joies brillants dels Països Catalans,
48. ... que ens fan entendre el passat, i aquesta auca s'ha acabat.

Joan Vilamala, 2007